

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖ
Neuvotteleva virkamies
Suvi Ruuska

Muistio
10.11.2022

Liite 1

VALTIONEUVOSTON ASETUS KANSALLISTEN KASVINTUOTANNON TUKIEN JA KOTIELÄINTUKIEN VALVONNASTA

1. Asian tausta ja asetuksenantovaltuudet

Maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain (1559/2001), jäljempänä *tukilaki*, 18 §:n 4 momentin, 19 §:n 4 momentin, 20 §:n 3 momentin, 24 §:n 2 momentin sekä tiettyjen Euroopan unionin ja kansallisten maatalouden tukien toimeenpanosta annetun lain (xx/20xx), jäljempänä *toimeenpanolaki*, 20 §:n 8 momentin ja 22 §:n 3 momentin nojalla ehdotetaan säädettäväksi valtioneuvoston asetus kansallisten kasvintuotannon tukien ja kotieläintukien valvonnasta.

Toimeenpanolaissa säädetään muun muassa hallinnollisesta tarkastuksesta, pinta-alamonitoroinnista sekä paikan päällä tehtävästä valvonnasta. Tukilaissa säädetään tukien alentamisperusteista. Ehdotetulla valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin kansallisten kasvintuotannon tukien, kotieläintukien sekä eräiden muiden tukien valvonnasta sekä tukien tarkemmista alentamisperusteista. Tukien hallinnoinnissa ja valvonnassa käytettäisiin soveltuvin osin yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta, hallinnoinnista ja seurannasta sekä asetuksen (EU) N:o 1306/2013 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/2116 (horisontaaliasetus) IV osaston II luvussa säädettyä yhdenmukaista hallinto- ja valvontajärjestelmää.

2. Asetuksen valmistelu

Asetusehdotus on valmisteltu virkatyönä maa- ja metsätalousministeriössä yhteistyössä Ruokaviraston kanssa.

Asetusehdotuksesta pyydettiin lausunto Ruokavirastolta, Ahvenanmaan maakunnan hallitukselta, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilta, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:ltä, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf:ltä, ProAgria Keskusten Liitolta ja Svenska lantbrukssällskapetens förbund rf:ltä.

3. Asetuksen pääasiallinen sisältö

Tukilain ja toimeenpanolain valtuussäännösten nojalla säädettäisiin valtioneuvoston asetus kansallisten kasvintuotannon tukien ja kotieläintukien valvonnasta. Ehdotetussa valtioneuvoston asetuksessa säädettäisiin maa- ja puutarhatalouden kansallisten kasvintuotannon tukien, kotieläintalouden tukien, maidon tuotantotuen, sika- ja siipikarjatalouden tuotannosta irrotetun tuen ja mehiläistalouden kansallisen pesäkohtaisen tuen tarkastuksista, paikan päällä tehtävästä valvonnasta sekä tukeen sovellettavista vähennyksistä ja seuraamuksista.

Aikaisemmin kansallisten kasvintuotannon tukien ja kotieläintukien valvonnasta on annettu vuosittain asetus, esimerkiksi valtioneuvoston asetus vuodelta 2022 maksettavien kansallisten kasvintuotannon tukien ja kotieläintukien valvonnasta (186/2022). Ehdotettu valtioneuvoston asetus annettaisiin toistaiseksi voimassa olevana, koska valvonnan menettelyt ja seuraamukset pysyvät lähtökohtaisesti samanlaisena vuodesta toiseen. Valvonnassa tarkastettaisiin kansallisten tukien tukiehtojen noudattaminen sellaisina kuin ne on säädetty kunakin vuonna.

EU-rahoitteisissa pinta-alaperusteisissa tuissa tulee olemaan käytössä vuodesta 2023 alkaen pinta-alamonitorointi, jonka soveltamisalaa laajennetaan rahoituskauden aikana. Kansallisten kasvintuotannon tukien osalta ei esitettäisi tässä vaiheessa pinta-alamonitoroinnin käyttöä. Pinta-alamonitoroinnin käyttöönotto voisi tulla kyseeseen myöhemmin, kun järjestelmän soveltamisala laajenee myös EU-rahoitteisissa pinta-alaperusteisissa tuissa. Kansallisia kasvintuotannon tukia tarkastettaisiin näin ollen nykyiseen tapaan paikan päällä tehtävässä valvonnassa. Kuitenkin siltä osin kuin EU-rahoitteisiin tukiin sovellettavassa pinta-alamonitoroinnissa todettaisiin kasvulohko virheelliseksi, tämä pinta-alamonitoroinnin virheellinen tulos otettaisiin huomioon myös kansallisten kasvintuotannon tukien laskemisessa. Virheellinen lohko hylättäisiin kansallisessa tuessa ja hylkäys voisi aiheuttaa seuraamuksen. Kotieläintukien sekä eräiden muiden tukien paikan päällä tehtävä valvonta säilyisi pitkälti nykyistä vastaavana.

Vähennysten ja seuraamusten osalta ehdotettaisiin osittaista yhdenmukaistamista EU-rahoitteisiin pinta-alaan perustuviin tukiin sovellettavien vähennysten ja seuraamusten kanssa tukilain mahdollistamissa rajoissa. Yhdenmukaistaminen koskisi seuraamusasteikon seuraamusrajoja ja sovellettavia seuraamuksia.

4. Asetuksen pykäläkohtaiset perustelut

1 §

Pykälässä säädettäisiin valtioneuvoston asetuksen soveltamisalasta. Soveltamisala säilyisi ennallaan eli asetus koskisi maa- ja puutarhatalouden kansallisten kasvintuotannon tukien, kotieläintalouden tukien, maidon tuotantotuen, sika- ja siipikarjatalouden tuotannosta irrotetun tuen ja mehiläistalouden kansallisen pesäkohtaisen tuen tarkastuksia, paikan päällä tehtävää valvontaa sekä tukeen sovellettavia vähennyksiä ja seuraamuksia.

2 §

Pykälässä säädettäisiin määritelmistä. Pykälän 1 kohdan mukaan kasvintuotannon tuella tarkoitettaisiin pohjoista hehtaaritukea, yleistä hehtaaritukea, nuorten viljelijöiden tukea ja sokerijuurikkaasta viljelijöille maksettavaa kansallista tukea. Eläinrekisterillä tarkoitettaisiin 2 kohdan mukaan tarttuvista eläintaudeista sekä tiettyjen eläinterveyttä koskevien säädösten muuttamisesta ja kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/429 (”eläinterveyssäännöstö”) 109 artiklan 1 kohdan a tai b alakohdan ja eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetun lain (1069/2021) 30 §:n mukaista sähköistä rekisteriä. Eläinterveyssäännöstön 109 artiklan 1 kohdan a alakohta viittaisi käytännössä nautarekisteriin ja b alakohta lammas- ja vuohirekisteriin. Sekä nautarekisterin että lammas- ja vuohirekisterin osalta olisi siis kyse sähköisistä rekistereistä. Pitopaikan kirjanpidolla tarkoitettaisiin 3 kohdan mukaan eläinterveyssäännöstön 102 artiklassa ja eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetun lain 7 §:ssä tarkoitettua tietojen kirjaamis- ja säilyttämismahdollisuutta. Käytännössä tämä tarkoittaisi tuenhakijan pitämää omistuksessaan tai hallinnassaan olevien eläinten eläinlaji- ja pitopaikkakohtaista kirjanpitoa, johon tapahtumat merkitään viimeistään kolmantena päivänä tapahtumasta. Maidon suoramyynnillä tarkoitettaisiin 4 kohdan mukaan maidon

tuotantotukeen kuuluvaa tuottajan suorittamaa maidon myyntiä tai siirtoa suoraan kuluttajalle sekä tuottajan suorittamaa muiden maitotuotteiden myyntiä tai siirtoa.

3 §

Pykälässä säädettäisiin hakemuksen hallinnollisesta tarkastamisesta eräiltä osin. Kansallisiin tukiin sovelletaan mitä toimeenpanolain 20 §:ssä säädetään hallinnollisista tarkastuksista. Hallinnollisessa tarkastuksessa tarkastetaan tukea koskevassa hakemuksessa olevien tuen hakemisen edellytyksenä olevien tietojen ilmoittaminen ja tietojen oikeellisuus. Hallinnolliseen tarkastukseen kuuluvat myös ristiintarkastukset tietojärjestelmissä oleviin tietoihin. Pykälässä säädettäisiin tietyistä hallinnollisista tarkastuksista, jotta varmistettaisiin yhdenmukaiset hallinnolliset tarkastukset ja menettelyt vastaavien EU-rahoitteisten tukien kanssa.

Pykälän 1 momentissa viitattaisiin lohkon hallinnan tarkastamisen osalta Euroopan unionin rahoittamien pinta-alaperusteisten tukien toimeenpanosta annetun valtioneuvoston asetuksen (x/202x) 5 §:ään. Hallinnan tarkastaminen tehtäisiin kansallisten kasvintuotannon tukien osalta samalla tavalla kuin EU-rahoitteisissa pinta-alaperusteisissa tuissa. Edellä mainitussa 5 §:ssä säädetään peruslohkon hallinnan tarkastamisesta hallinnollisesti otokseen perustuvalla tarkastuksella sekä ristiintarkastuksella. Tuenhakijan tulisi toimittaa sähköisesti toimivaltaiselle viranomaiselle pyydettyjä asiakirjat, jotka osoittavat peruslohkon hallinnan. Jos peruslohkon hallinnassa olisi epäselvyyttä, tarkastelu laajennettaisiin koskemaan maatilaa kaikkia peruslohkoja. Peruslohkot, jotka eivät olisi tuenhakijan hallinnassa, hylättäisiin ja tällainen ala laskettaisiin mukaan asetuksen 16 §:n mukaiseen pinta-alan erotukseen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tukilain 3 §:n 5 momentissa säädettyjen nuorille viljelijöille tarkoitettujen tukien myöntämisen edellytysten tarkastamisesta vastaavalla tavalla kuin Euroopan unionin rahoittamien pinta-alaperusteisten tukien toimeenpanosta annetun valtioneuvoston asetuksen 6 §:ssä säädetään. Nuorten viljelijöiden tuen myöntämisen edellytykset tarkastettaisiin vastaavasti kuin nykyään tukea haettaessa, mutta sen lisäksi tuen myöntämisen jälkeisinä vuosina voitaisiin hallinnollisesti tarkastella määräysvallan täyttymistä vaaditulla tavalla tuenhakijoista tehtävältä otokselta. Otokseen valitun tuenhakijan olisi osoitettava määräysvallan täytyminen kyseisenä vuonna. Jos tuen edellytykset eivät enää täytyisi, tukea ei myönnettäisi.

Pykälän 3 momentissa hakemuksella ilmoitettujen hampualojen osalta viitattaisiin Euroopan unionin rahoittamien pinta-alaperusteisten tukien toimeenpanosta annetun valtioneuvoston asetuksen 8 §:ään. Paikkatietoperusteisessa hakemuksessa hampun viljelyyn käytettävien alojen osalta tulee ilmoittaa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/2116 soveltamissäännöistä yhteisen maatalouspolitiikan yhdenmukaisen hallinto- ja valvontajärjestelmän osalta annetun komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2022/1173 8 artiklan mukaisesti käytetty siemenlajike, käytettyjen siementen määrä kilogrammoina hehtaaria kohden sekä ns. vakuustodistukset. Momentissa säädettäisiin hakemuksen hylkäämisestä hakemuksella ilmoitettujen hampualojen osalta, jos tuenhakija ei toimittaisi vaadittuja tietoja tai tuenhakija toimittaisi tiedot myöhässä toimivaltaiselle viranomaiselle. Hakemuksen hylkääminen näiltä aloilta tarkoittaisi sitä, että näille aloille ei maksettaisi tukea.

Pykälän 4 momentissa viitattaisiin Euroopan unionin rahoittamien pinta-alaperusteisten tukien toimeenpanosta annetun valtioneuvoston asetuksen 11 §:ään peruslohkon päivittämisen osalta. Esimerkiksi peruslohkon enimmäistukikelpoinen pinta-ala päivitetttäisiin, jos paikan päällä tehtävässä valvonnassa havaittaisiin enimmäistukikelpoiseen pinta-alaan liittyvä muutos tai virhe.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin kuttujen maidontuotantoa koskevien edellytysten täyttymisen tarkastamisesta hallinnollisesti. Kuttujen maidontuotannon osalta tuenhakijalla tulisi olla sopimus

maitoa jalostavan laitoksen kanssa tai tilalla tulisi olla elintarvikelain (297/2021) 11 §:n 1 momentissa tarkoitettu hyväksytty elintarvikehuoneisto. Jos tuenhakija ei toimittaisi toimivaltaiselle viranomaiselle tukiehtojen mukaisia asiakirjoja tai tietoja, tukea ei maksettaisi hallinnollisen tarkastuksen perusteella. Kuttujen maidontuotantoa ei tarkastettaisi enää erikseen paikan päällä tehtävässä valvonnassa.

4 §

Pykälässä säädettäisiin paikan päällä tehtävien valvontojen vähimmäismäärästä. Pykälän 1 momentin mukaan kansallista kasvintuotannon tukea hakeneista maataloista valvottaisiin vähintään yksi prosentti paikan päällä tehtävin tarkastuksin. Tässä kaikki kasvintuotannon tukia hakeneet maatilat muodostaisivat perusjoukon, josta tarkastusotos otettaisiin ja näin ollen yhden yksittäisen kasvintuotannon tukiiin kuuluvan tukimuodon tarkastusmäärä voisi olla alle yhden prosentin. EU-rahoitteisissa tuissa, joita tarkastetaan osittain paikan päällä tehtävissä valvonnoissa, vähimmäistarkastusmäärä on vastaavasti yksi prosentti, joten vähimmäisvalvontamäärät olisivat näin ollen yhdenmukaiset EU-rahoitteisissa tuissa ja kansallisissa kasvintuotannon tuissa. EU-rahoitteisissa tuissa pinta-alamonitorointijärjestelmän vaiheittainen käyttöönotto vähentää tarvetta paikan päälle tehtävälle valvonnalle.

Pykälän 2 momentin mukaan kansallista kotieläintukea naudoista tai uuhista ja kutuista hakeneista tiloista valvottaisiin vähintään kolme prosenttia. EU-rahoitteisessa tuotantosidonnaisessa tulotuessa eläinten osalta valvottaisiin viisi prosenttia tuenhakijoista, mutta kansallisen kotieläintuen osalta ehdotettaisiin hieman alempaa tarkastusmäärää, jotta kansallisen kotieläintalouden tuen vähimmäistarkastusmäärän täyttymiseksi ei tarvitsisi tehdä mahdollista lisäotantaa valvontavelvoitteen täyttämiseksi. Käytännössä kansallisten kotieläintalouden tukien valvontamäärä olisi kuitenkin suurempi kuin kolmen prosentin vähimmäismäärä.

Pykälän 3 momentin mukaan tuotannosta irrotettua sika- ja siipikarjatalouden tukea hakeneista maataloista valvottaisiin vähintään yksi prosentti. Tuotannosta irrotetun tuen valvonta voitaisiin tehdä nykyiseen tapaan kasvintuotannon tukien valvonnan yhteydessä ja siksi sama valvontavelvoite kuin kasvintuotannon tuissa olisi tässä tarkoituksenmukainen.

Pykälän 4 momentin mukaan mehiläistalouden kansallista pesäkohtaista tukea hakeneista hakijoista valvottaisiin vähintään kolme prosenttia.

Pykälän 5 momentin mukaan maidon tuotantotukea hakeneista maidontuottajista valvottaisiin maidon suoramyyntin osalta vähintään kolme prosenttia tuenhakijoista. Markkinointiin ostetun ja hyväksytyyn maidon osalta ei enää esitettäisi tehtäväksi paikan päällä tehtävää tarkastusta. Toimeenpanolain 49 §:ssä tarkoitettujen maitorekisterin tietojen osalta voitaisiin kuitenkin tehdä muulla tavalla tietojen luotettavuuden tarkastusta, esimerkiksi ristiintarkastuksella vertaamalla maitorekisteriin ilmoitettuja maitomääriä maatalan eläinmääriin nautarekisterissä.

5 §

Pykälässä säädettäisiin valvontakohteiden otoksen valinnasta. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siitä, että paikan päällä tehtävien valvontojen otoksessa käytettäisiin satunnaisotantaa taikka satunnaisotantaa ja painotettua otantaa. Satunnaisotannassa kaikilla maataloilla olisi samanlainen mahdollisuus tulla valituksi valvontaan. Painotetussa otannassa maatilat valittaisiin valvontaan käyttäen tekijöitä, jotka ovat tyypillisiä sellaisilla tuenhakijoilla, joilla on havaittu noudattamatta jättämissä aiempina hakuvuosina. Kunkin hakuvuoden painotetun otannon tekijät valittaisiin aikaisempien vuosien valvontatulosten, pinta-alamonitoroinnin tulosten, ruokahallinnon tietovarannon tietojen tai muun vastaavan käytettävissä olevan tiedon perusteella. Tarkoitus on, että painotettu otanta kohdis-

tuu maataloihin, joilla virheiden riski on suurin. Lähtökohtaisesti painotetun otannan perusteella tehtävissä valvonnoissa noudattamatta jättämisistä tulisi havaita enemmän kuin satunnaisotannan perusteella tehdyissä valvonnoissa. Painotetun otannan tehokkuutta arvioidaan vuosittain ja tekijöitä päivitetään tarpeen mukaan, jotta painotettu otanta olisi mahdollisimman tehokasta.

6 §

Pykälässä säädettäisiin tuen myöntämisen edellytysten tarkastamisesta. Kansallisten tukien tarkastuksiin ja valvontaan sovelletaan mitä toimeenpanolaissa säädetään. Toimeenpanolain 20 §:ssä säädetään hallinnollisesta tarkastuksesta, joka pitää sisällään myös ristiintarkastukset. Toimeenpanolaissa säädetään myös mm. paikan päällä tehtävästä valvonnasta, valvonnan laajentamisesta, uusien tekniikoiden käyttämisestä ja valvonnasta ilmoittamisesta. Kansallisten kasvintuotannon tukien ja kotieläintalouden tukien tarkastaminen tehtäisiin lähtökohtaisesti samantyyppisesti kuin mitä EU-rahoitteisissa tuissa. Kaikkia pinta-alaperusteisia tukia, sekä kansallisia tukia että EU-rahoitteisia tukia, haetaan samalla yhtenäishakemuksella ja samoilla tiedoilla. Lisäksi kansallisten tukien valvontaa tehdään samalla tilakäynnillä EU-rahoitteisten tukien valvonnan kanssa sekä kasvintuotannon tukien että eläintukien osalta. Näin ollen on perusteltua, että tiettyjä tuen edellytysten tarkastamiseen liittyviä sääntöjä sovellettaisiin samalla tavalla EU-rahoitteisissa ja kansallisissa tuissa. Tämä on keskeistä myös tietojärjestelmien näkökulmasta, koska esimerkiksi pinta-alojen osalta tietojärjestelmässä voi olla vain yksi hyväksytty pinta-ala.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin tuen myöntämisen edellytysten täyttymisen tarkastamisesta osana yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta, hallinnoinnista ja seurannasta sekä asetuksen (EU) N:o 1306/2013 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/2116 65 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua yhdenmukaista järjestelmää. Tämä vastaisi nykyistä lähtökohtaa tuen myöntämisen edellytysten tarkastamisessa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tietyistä yhteisistä menettelyistä kansallisten tukien ja EU-rahoitteisten tukien paikan päällä tehtävissä valvonnoissa. Tarkastukseen valitut maatilat tarkastettaisiin pinta-alaperusteisten kasvintuotannon tukien osalta noudattaen, mitä Euroopan unionin rahoittamien pinta-alaperusteisten tukien toimeenpanosta annetun valtioneuvoston asetuksen 15 §:n 4 ja 5 momentissa, 16, 18 §:n 2 momentissa ja 20–22 §:ssä säädetään. Edellä mainitussa 15 §:ssä säädetään osittaiseen paikan päällä tehtävään valvontaan valitsemisesta sekä tukivuoden alustavan otannan tekemisestä edellisen vuoden hakemustietojen perusteella. Edellä mainitussa 16 §:ssä säädetään yleisistä valvontaa koskevista säännöistä, esimerkiksi siitä, että kaikki tarkastettavan tuen kasvulohkot tarkastetaan paikan päällä. Edellä mainitussa 18 §:n 2 momentissa säädetään hamppukasvuston näytteiden keräämisestä valvonnan yhteydessä. Edellä mainituissa 20–22 §:ssä säädetään esimerkiksi valvonnan tuloksessa tuenhakijalle esitettävistä tiedoista, haetun ja hyväksytyn pinta-alan välistä pinta-alaeroa aiheuttavista havainnoista sekä pinta-alan määrittämisestä. Vastaavasti kansallisten kotieläintukien osalta olisi viittaus Euroopan unionin rahoittamien eläintukien toimeenpanosta annetun valtioneuvoston asetuksen (x/202x) 14 §:n 1–4 momentissa, 22 ja 24 §:ssä säädettyyn. Edellä mainitussa 14 §:ssä säädetään valvontaa koskevista säännöistä, muun muassa tositetarkastuksesta. Edellä mainitussa 22 §:ssä säädetään poikkeuksista eläinten hylkäämiseen valvonnassa eläinten tunnistimia koskevien puutteiden takia ja 24 §:ssä valvonnan tuloksessa tuenhakijalle esitettävistä tiedoista. Viittauksilla edellä oleviin valtioneuvoston asetuksiin ei muutettaisi nykyistä käytäntöä.

Pykälän 3 momentissa ehdotettaisiin selkeyden vuoksi säädettäväksi siitä, että paikan päällä tehtävässä valvonnassa huomioitaisiin valvonnan ilmoitushetken tai jos valvonnasta ei ilmoiteta etukäteen, valvonnan aloitushetken mukaiset tiedot tukihakemuksella ja ruokahallinnon tietovarannossa. Ruokahallinnon tietovarannon tiedoilla tarkoitettaisiin esimerkiksi rekistereissä olevia tietoja.

7 §

Pykälässä säädettäisiin kasvintuotannon tukien myöntämisen edellytysten tarkastamisesta. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin yleisesti siitä, että valvonnassa tarkastettaisiin kasvintuotannon tukien myöntämisen edellytysten täyttyminen. Kasvintuotannon tukien myöntämisestä ja niitä koskevista tukiehdosta säädetään vuosittain valtioneuvoston sekä maa- ja metsätalousministeriön asetuksilla ja valvonnassa tarkastettaisiin kunakin vuonna voimassa olevat tukiehdot. Paikan päällä tehtävässä valvonnassa tarkastettaisiin myös, että maatilalla on noudatettu tukilain nojalla annetuissa säännöksissä määriteltyjä ympäristöehtoja sekä paikkakunnan tuotanto-olosuhteet huomioon ottavaa tuotantotapaa. Näiden vaatimusten vuosittainen sisältö vahvistetaan asetustasolla.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, että valvonnassa tarkastettaisiin tuen myöntämisen yleiset edellytykset, joista säädetään eräiden maatalouden pinta-alaperusteisten tukien myöntämisen yleisistä edellytyksistä annetussa valtioneuvoston asetuksessa (xx/20xx).

8 §

Pykälässä säädettäisiin pinta-alamonitoroinnin tulosten huomioimisesta kasvintuotannon tuissa. Pinta-alamonitoroinnin tulokset virheellisistä lohkoista huomioitaisiin kasvintuotannon tukien laskeamisessa, vaikka kasvintuotannon tuissa ei käytettäisi pinta-alamonitorointia tukiehtojen noudattamisen seurannassa. Pinta-alamonitorointia sovelletaan EU:n kokonaan tai osittain rahoittamissa pinta-alaperusteisissa tuissa siten, että sen käyttö laajenee asteittain. Pinta-alamonitorointia on sovellettava perustulotuesta ja luonnonhaittakorvauksessa vuonna 2023. Eräiden maatalouden pinta-alaperusteisten tukien myöntämisen yleisistä edellytyksistä annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään muun muassa maatalousmaan ja maataloustuotteiden tuottamisen osalta vaadittavan maataloustoiminnan edellytyksistä. Maatalousmaan tai maataloustoiminnan edellytysten täyttyminen osalta virheellinen lohko hylättäisiin kasvintuotannon tuissa. Maatalousmaan ja maatalousmaan edellytykset ovat keskeisiä tukien myöntämiseen liittyviä edellytyksiä. Jos ala ei ole maatalousmaata, sille ei voida maksaa kasvintuotannon tukia. Muun tukiehdon noudattamatta jättämisestä koskeva pinta-alamonitoroinnin tulos virheellisestä lohkoista huomioitaisiin kasvintuotannon tuessa, jos kyseisen tukiehdon täyttymisellä on vaikutusta myönnettävään tai maksettavaan tukeen ja kyseinen ala hylättäisiin. Tällainen muu tulos voisi olla esimerkiksi tunnistettu kasvilaji, jolla olisi vaikutusta siinä tapauksessa, että kasvilaji ei olisi tukeen oikeuttava kasvi.

9 §

Pykälässä säädettäisiin hampun valvonnasta. Paikan päällä tehtävässä valvonnassa tarkastettaisiin Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/2115 täydentämisestä lisävaatimuksilla eräille tukitoimintatyypeille, jotka jäsenvaltiot täsmentävät mainitun asetuksen mukaisissa, vuosia 2023–2027 koskevissa YMP:n strategiasuunnitelmissaan, sekä säännöillä, jotka koskevat hyvää maatalous- ja ympäristökuntoa koskevassa toimenpidevaatimuksessa (GAEC-toimenpidevaatimus) 1 mainittua osuutta annetun komission delegoidun asetuksen (EU) 2022/126 2 ja 5 artiklassa säädettyjen edellytysten täyttyminen. Valvonnassa tarkastettaisiin siten tukeen oikeuttava hamppulajike ja kasvuston säilyttäminen vaaditulla tavalla. Valvonnassa määritettäisiin myös hampun tuotannon viljelyala ja tarkastettaisiin, että kasvulohko on viljelty kauttaaltaan tukeen oikeuttavalla hamppulajikkeella. Paikan päällä valvonnassa tarkastettavat asiat olisivat siten samoja kuin nykyisinkin.

10 §

Pykälässä säädettäisiin kotieläintukien myöntämisen edellytysten tarkastamisesta vastaavasti kuin nykyisin. Kansallisten kotieläintukien valvonnassa tarkastettaisiin kotieläintukien myöntämisen edellytysten täyttyminen, eläinmäärä sekä eläinten tukikelpoisuus. Lisäksi valvonnassa tarkastettaisiin, että maatilalla on noudatettu tukilain nojalla annetuissa säännöksissä määriteltyä tuen perusteena olevalle eläinlajille tavanomaista tuotantotapaa.

11 §

Pykälässä säädettäisiin tarkemmin nautojen osalta tarkastettavista kotieläintuen tukiehdoista. Pykälän 1 momentin mukaan valvonnassa tarkastettaisiin nautojen tunnistaminen ja rekisteröinti tukiehtojen mukaisesti. Valvonnassa tarkastettaisiin lisäksi, että eläimet ovat ilmoitetussa pitopaikassa ja täyttävät eläimen tukikelpoisuutta koskevat vuosittain vahvistettavat tukiehdot. Nauta hylättäisiin valvonnassa, jos sitä ei ole tunnistettu tai rekisteröity tukiehtojen mukaisesti tai se ei täytä muita tuen myöntämisen edellytyksiä. Eläimen hylkäämiseen johtaisi siten eläimen tunnistamiseen liittyvät puutteet poikkeustapauksia lukuun ottamatta sekä rekisteröinnissä ja pitopaikan kirjanpidossa olevat virheet.

Pykälän 2 momenttiin ehdotettaisiin nykyistä vastaavaa säännöstä kirjallisesta näytöstä ilmoitusaikojen noudattamisesta. Jos eläinrekisterin tai pitopaikan kirjanpidon mukaan maatilalla olevaa eläintä ei voitaisi valvonnassa todeta eikä tukea hakenut esittäisi valvonnassa kirjallista näyttöä eläimen tunnistamisen ja rekisteröinnin ilmoitusaikojen noudattamisesta, eläin hylättäisiin. Pykälää sovellettaisiin tilanteissa, joissa eläinrekisterin tai pitopaikan kirjanpidon mukaan tilalla olevaa eläintä ei löydy tilalta valvonnassa. Eläimen poistoajankohta on epäselvä esimerkiksi tilanteessa, jossa eläintä ei ole vastaanotettu muualle, kuten toiselle maatilalle tai teurastamoon. Tuenhakijan tulisi tällaisissa tilanteissa kirjallisesti osoittaa tunnistamisen ja rekisteröinnin ilmoitusaikojen noudattaminen kyseisen eläimen osalta. Epäselviä tapahtumia voisi liittyä erityisesti lähellä valvonta-ajankohtaa tapahtuneisiin eläinmäärän muutoksiin, jolloin eläinrekisterissä tai pitopaikan kirjanpidossa ei vielä olisi merkintää tapahtumasta. Lähellä valvontaa olevien tapahtumien selvittäminen on tärkeää eläinrekisterin ja pitopaikan kirjanpidon sekä eläinmäärän täsmäyttämässä. Kirjallinen näyttö voisi olla vapaa-muotoinen luotettava selvitys, kuten tositteita tai valokuvia.

12 §

Pykälässä säädettäisiin tarkemmin uuhien ja kuttujen osalta tarkastettavista tukiehdoista kotieläintuessa. Valvonnassa ei enää tarkastettaisi kutun maidontuotantoa, koska siihen liittyvät asiakirjat ja tiedot tarkastettaisiin kaikilta tuenhakijoilta hallinnollisessa tarkastuksessa. Pykälän 1 momentin mukaan valvonnassa tarkastettaisiin uuhien ja kuttujen tunnistaminen ja rekisteröinti tukiehtojen mukaisesti. Valvonnassa tarkastettaisiin lisäksi, että eläimet ovat ilmoitetussa pitopaikassa ja täyttävät eläimen tukikelpoisuutta koskevat vuosittain vahvistettavat tukiehdot. Uuhi tai kuttu hylättäisiin valvonnassa, jos sitä ei ole tunnistettu tai rekisteröity tukiehtojen mukaisesti tai se ei täytä muita tuen myöntämisen edellytyksiä. Eläimen hylkäämiseen johtaisi siten eläimen tunnistamiseen liittyvät puutteet poikkeustapauksia lukuun ottamatta sekä rekisteröinnissä ja pitopaikan kirjanpidossa olevat virheet.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin 11 §:n 2 momenttia vastaavalla tavalla kirjallisen näytön esittämisestä ilmoitusaikojen noudattamisesta.

13 §

Pykälässä säädettäisiin sika- ja siipikarjatalouden tuotannosta irrotetun tuen valvonnasta. Pykälän 1 momentin mukaan sika- ja siipikarjatalouden tuotannosta irrotetun tuen valvonnassa tarkastettaisiin tukilain 10 e §:ssä ja sika- ja siipikarjatalouden tuotannosta irrotetusta tuesta annetun valtioneuvoston asetuksen (759/2008) 10 §:ssä säädetyt eläintiheyttä ja kotieläintilaa koskevat edellytykset.

Valvonnassa tarkastettaisiin 2 momentin mukaan, että maatilalla on pidetty kirjaa eläintiheyslaskennan perusteena olevista sioista ja siipikarjasta tukilain nojalla annettujen säännösten mukaisesti. Lisäksi tarkastettaisiin sikarekisteriin tehdyt eläinmääräilmoitukset.

14 §

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin mehiläistalouden kansallisen pesäkohtaisen tuen paikan päällä tehtävästä valvonnasta. Valvonnassa tarkastettaisiin hakemuksella ilmoitettujen mehiläisyhteiskuntien määrä ja tukiehtojen noudattaminen. Mehiläistalouden pesäkohtaisen tuen myöntämisestä säädetään vuosittain valtioneuvoston asetuksella ja valvonnassa tarkastettaisiin kunakin vuonna voimassa olevat tukiehdot.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin nykyistä vastaavasti mahdollisuudesta tarkastaa valvonnassa otos mehiläisyhteiskunnista. Mehiläisyhteiskuntien tarkastus voitaisiin rajoittaa otokseen, jonka suuruus olisi vähintään puolet niistä mehiläisyhteiskunnista, joista tukea on haettu. Otoksen ei kuitenkaan tarvitsisi ylittää 100 mehiläisyhteiskuntaa. Jos otoksen perusteella tehdyssä tarkastuksessa havaitaan, että yli 10 prosenttia mehiläisyhteiskunnista on hylättävä, tarkastus laajennettaisiin koskemaan kaikkia tuenhakijan mehiläisyhteiskuntia.

15 §

Pykälässä säädettäisiin maidon tuotantotuen valvonnasta maidon suoramyynnin osalta. Maidon suoramyynnin osalta tarkastettaisiin nykyiseen tapaan tukiehtojen täytyminen, maidon suoramyynnin ja maatilantukituksen välinen yhteensopivuus sekä suoramyyntiä koskeva kirjanpito.

16 §

Pykälässä säädettäisiin tarkemmista seuraamuksista kasvintuotannon tuissa. Pinta-alaa ja todettua kasvia koskevista valvontaseuraamuksista kasvintuotannon tuissa säädetään tukilain 18 §:ssä. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siitä, että jos valvonnassa hyväksytty pinta-ala on suurempi kuin hakemuksessa on ilmoitettu, tukea maksettaisiin enintään hakemuksessa ilmoitetun pinta-alan mukaan. Jos valvonnassa hyväksytyyn tukeen oikeuttavan kokonaispinta-alan ja hakemuksessa ilmoitetun kokonaispinta-alan välinen erotus olisi enintään 0,1 hehtaaria ja jos hakija ei ole toiminut tukilain 16 §:ssä tarkoitetulla tavalla, tukea maksetaan hakemuksessa ilmoitetun pinta-alan mukaan. Tällaisissa tapauksissa tukea ei siis leikattaisi. Edellä tarkoitettua enintään 0,1 hehtaarin rajaa ei kuitenkaan sovellettaisi pinta-alamonitoroinnissa virheelliseksi todetuilla lohkoilla. Pinta-alamonitoroinnissa havainto koskee käytännössä koko kasvulohkoa ja yhdenkin virheellisen lohkon havainto tarkoittaa, että 0,10 hehtaarin raja ylittyy käytännössä aina.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin pinta-alan erotuksen perusteella tehtävistä vähennyksistä tai seuraamuksista tukeen. Seuraamusasteikkoa ehdotettaisiin hieman muutettavaksi nykyisestä siten, että asteikko olisi yhdenmukaisempi EU-rahoitteisissa tuissa sovellettavien seuraamusten kanssa. Seuraamuksia ei kuitenkaan täysin yhdenmukaistettaisi. Esimerkiksi jo tukilain 18 §:n 1 momentissa säädetty raja hakemuksessa ilmoitettuun pinta-alaan rajaisi sovellettavia seuraamuksia. Jos ilmoitetun ja valvonnassa hyväksytyyn pinta-alan erotus suhteessa valvonnassa hyväksytyyn pinta-alaan olisi enintään 3 prosenttia mutta enintään 2 hehtaaria, tuki maksettaisiin valvonnassa hyväksytyyn pinta-alan perusteella. Tällöin olisi kyse tuen vähentämisestä ilman seuraamusta. Jos pinta-alan erotus suhteessa valvonnassa hyväksytyyn pinta-alaan olisi yli 3 prosenttia tai yli 2 hehtaaria mutta enintään 50 prosenttia, valvonnassa hyväksytystä pinta-alasta vähennettäisiin todettu ylitys 1,5-kertaisena. Silloin jos pinta-alan erotus suhteessa valvonnassa hyväksytyyn pinta-alaan olisi yli 50 prosenttia, tukea ei maksettaisi. Tämä viimeinen porras olisi lievempi kuin EU-rahoitteisissa tuissa, joissa vähennys tukeen tehdään täysimääräisenä ja loppuosa tarvittaessa vähennetään seuraavista maksuista.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin pinta-alamonitoroinnissa virheelliseksi todettujen pinta-alojen laskemisesta mukaan 2 momentin mukaiseen pinta-alan erotukseen. Näissä olisi kyse edellä 8 §:n mukaisten pinta-alamonitoroinnin tulosten huomioimisesta kasvintuotannon tuissa.

Pykälän 4 momentissa olisi nykyistä täysin vastaava säännös siitä, että jos valvonnassa lohkolla todetaan samaan tukeen oikeuttavia, mutta matalamman tukitason kasveja kuin mitä hakemuksessa on ilmoitettu, lohkon tukea alennettaisiin 20 prosentilla.

17 §

Pykälässä säädettäisiin pohjoisen tuen ympäristöehtoihin liittyvistä tuen tarkemmista alentamisperusteista. Jos maatilalla ei ole noudatettu pohjoisen tukiasetuksen (x/202x) 8 §:ssä säädettyjä ympäristöehtoja, maatilalle maksettavia pohjoisia tukia alennettaisiin nykyiseen tapaan enintään 5 prosenttia. Jos ympäristöehtojen laiminlyönti on vähäinen, tuenhakijalle voitaisiin antaa huomautus vastaavaan tapaan kuin ehdollisuuden valvonnassa. Jos valvonnassa todetaan, että viljelijä on tahallisesti jättänyt noudattamatta ympäristöehtoja, tukea alennettaisiin kuitenkin vähintään 15 mutta enintään 100 prosenttia. Seuraamukset laskettaisiin pohjoisen hehtaarituen, yleisen hehtaarituen ja nuorten viljelijöiden tuen kokonaismäärästä.

18 §

Pykälässä säädettäisiin tarkemmista valvontaseuraamuksista kotieläintalouden tuissa. Pykälän 1 momentin mukaan tuki maksettaisiin nykyiseen tapaan enintään haetulle eläinmäärälle, jos valvonnassa todettu eläinmäärä on suurempi kuin eläinmäärä, jolle tukea on haettu.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin eläinmäärän erotuksen perusteella sovellettavista vähennyksistä tai seuraamuksista tukeen nykyistä vastaavalla tavalla. Jos jonkin eläinryhmän ilmoitetun ja valvonnassa todetun eläinmäärän taikka keskimääräisen eläinmäärän erotus suhteessa valvonnassa todettuun eläinmäärään olisi enintään 5 prosenttia tai enintään 2 eläintä, tuen määräytymisperusteena käytettäisiin todettua eläinmäärää. Tällöin olisi kyse tuen vähentämisestä ilman seuraamusta. Jos eläinryhmän ilmoitetun ja valvonnassa todetun eläinmäärän taikka keskimääräisen eläinmäärän erotus olisi yli 5 prosenttia mutta enintään 20 prosenttia taikka yli 2 mutta enintään 4 eläintä, tuen määräytymisperusteena käytettäisiin eläinmäärää, joka saadaan vähentämällä todetusta eläinmäärästä ilmoitetun ja todetun eläinmäärän erotus. Silloin kun erotus olisi yli 20 prosenttia mutta enintään 40 prosenttia, tuen määräytymisperusteena käytettäisiin eläinmäärää, joka saadaan vähentämällä todetusta eläinmäärästä ilmoitetun ja todetun eläinmäärän erotus kaksinkertaisena. Silloin, kun erotus olisi yli 40 prosenttia, tuen määräytymisperusteena oleva eläinmäärä on 0 jo tukilain 20 §:n 1 momentin nojalla.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, että eläinryhmällä tarkoitettaisiin tukilain nojalla annetuissa säännöksissä määriteltäviä tuen perusteena olevaa ryhmää eläimiä. Tuen perusteena olevat eläinryhmät säädetään vuosittain valtioneuvoston asetuksella ja tässä vähennysten ja seuraamusten laskennassa eläinryhminä käytettäisiin näitä vuosittain vahvistettuja eläinryhmiä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tarkennuksesta 2 momentin mukaisten vähennysten ja seuraamusten laskemisesta eläinmäärän osalta. Eläinryhmissä, joissa tuki määräytyy eläinyksiköiden perusteella, eläinmääränä käytettäisiin eläinyksiköistä eräissä maaseudun kehittämisen korvauksissa ja kansallisissa maa- ja puutarhatalouden tuissa annetun valtioneuvoston asetuksen (xx/20xx) mukaisia eläinyksiköiden mukaan laskettuja määriä kuitenkin siten, että 2 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen eläinten lukumäärät laskettaisiin yksittäisinä yksilöeläiminä.

19 §

Pykälässä säädettäisiin seuraamuksista tuotannosta irrotetussa sika- ja siipikarjatalouden tuessa. Maatilalle, jolle on vahvistettu tukilain 10 c §:n 1–3 momentissa ja 10 d §:n 1–3 momentissa säädetty viitemäärä, ei maksettaisi tuotannosta irrotettua sika- ja siipikarjatalouden tukea, jos tukilain 10 e §:ssä tai sika- ja siipikarja-asetuksen 10 §:ssä säädetty edellytykset eivät täyty. Valvonnassa todettu

sikojen tai siipikarjan eläinmäärä huomioitaisiin eläintiheyslaskennassa käytettävässä eläinmäärässä. Esimerkiksi jos pitopaikan kirjanpitoon merkitty ja valvonnassa todettu siipikarjan eläinmäärä olisi valvontahetkeen asti huomioitavien eläinmäärien mukaan pienempi kuin toimivaltaiselle viranomaiselle ilmoitettu eläinmäärä, eläintiheyslaskennassa käytettäisiin valvonnassa todettua eläinmäärää valvonnan kattaman ajanjakson osalta.

20 §

Pykälässä olisi nykyiseen tapaan viittaus tuotantotapaan liittyvistä seuraamuksista tukilain 19 ja 20 §:ään.

21 §

Pykälässä säädettäisiin tuen alentamisesta mehiläistalouden kansallisessa pesäkohtaisessa tuessa. Jos valvonnassa hyväksyttäisiin haettua pienempi määrä mehiläisyhteiskuntia, tuki maksettaisiin valvonnassa hyväksytyyn mehiläisyhteiskuntien määrän mukaan. Kuitenkin silloin, jos valvonnassa hyväksytty mehiläisyhteiskuntien määrä olisi pienempi kuin tuen myöntämisen edellytyksenä oleva mehiläisyhteiskuntien vähimmäismäärä, tukea ei maksettaisi.

22 §

Pykälässä säädettäisiin maidon tuotantotukeen liittyvistä vähennyksistä. Jos ristiintarkastuksessa tai paikan päällä tehtävässä valvonnassa todettu maitomäärä olisi pienempi kuin toimeenpanolain 49 §:ssä tarkoitetun maitorekisterin maitomäärä tai tuenhakijan ilmoittama suoramyyntimaidon määrä, tuki maksettaisiin todetun maitomäärän mukaisesti. Jos suoramyyntimaidon määrästä ei esitettäisiin valvonnassa kirjanpitoa tai tositteita, maidon tuotantotukea ei maksettaisi suoramyyntimaidon osalta.

23 §

Pykälässä säädettäisiin nykyistä vastaavasti seuraamusten laskentaan liittyvistä tarkennuksista. Pinta-alavirheistä johtuvat seuraamukset vähennettäisiin kasvintuotannon tuesta ennen muita seuraamuksia. Vastaavasti eläinmäärän erotuksesta johtuvat seuraamukset kotieläintuissa laskettaisiin ennen muita seuraamuksia. Jos 18 §:ssä tarkoitettu eläinmäärinä laskettu erotus johtaisi eri lopputulokseen kuin prosentteina laskettu erotus, valvonnassa käytettäisiin tuenhakijan kannalta edullisempaa tulosta.

24 §

Pykälässä säädettäisiin ilmoitusvelvollisuudesta nykyistä vastaavalla tavalla. Pykälän 1 momentin mukaan silloin, jos valvonnassa havaitaan, että eläimiä hoidetaan tai kohdellaan eläinsuojelulain (247/1996) taikka sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastaisesti, havainnoista olisi ilmoitettava välittömästi toimivaltaiselle virkaeläinlääkärille, terveystarkastajalle tai poliisille.

Pykälän 2 momentin mukaan 1 momentin mukaisesta ilmoituksesta olisi tiedotettava kunnan maaseutuelinkeinoviranomaista.

25 §

Pykälässä säädettäisiin asetuksen voimaantulosta.

5. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Asetusehdotuksella ei arvioida olevan vaikutuksia valtion talousarvioon.

6. Lausuntopalaute

Asetusehdotuksesta antoivat lausunnon...

7. Laintarkastus

8. Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

Asetuksen olisi tarkoitus tulla voimaan x.x.202x.

Esitys: Esitetään, että valtioneuvosto antaa asetuksen kansallisten kasvintuotannon tukien ja kotieläintukien valvonnasta.